

AKADÁLYMENTES TURIZMUS

A turizmus iparág egyre nagyobb figyelmet fordít az akadálymentesség megteremtésére, felismerve a benne rejlő üzleti lehetőségeket. A jelen Infojegyzet az akadálymentes turizmus általános kérdéseit tekinti át.

Az akadálymentes turizmus

Az **akadálymentes turizmus** a mindenki számára egyenlő módon elérhető turizmust jelenti, beleértve a fogyatékkal élőket, az átmenetileg mozgáskorlátozottakat, az időseket, a kisgyerekeseket és a többgenerációs családokat. **Területei:**

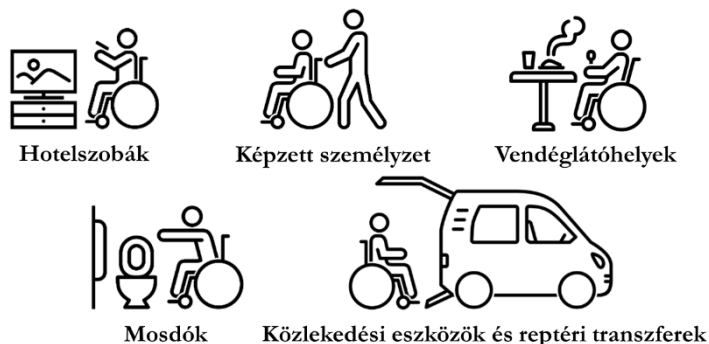
- szálláshely-szolgáltatás;
- vendéglátás;
- turisztikai attrakciók;
- közlekedés;
- kommunikáció.

A kérdés általános voltát jól mutatja, hogy egy, a vasúti utasok elégedettségét vizsgáló [Eurobarometer](#) felmérés szerint 2013-ban az európaiak 15 százaléka azért nem használja a vonatot, mert a peronok nehezen elérhetők és kevés az információ.

AZ AKADÁLYMENTES TURIZMUS ÉS AZ ENSZ

A 2006-ban az Egyesült Nemzetek által elfogadott és Magyarországon is kihirdetett **Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény** kötelezi a részes államokat, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek hozzáférését a sport-, üdülési és turisztikai helyszínekhez és szolgáltatásokhoz ([2007. évi XCII. tv.](#)).

1. ábra: A fogyatékossgal élő turisták által leggyakrabban hiányolt akadálymentesített szolgáltatások

Forrás: [Infoszolg/www.disabled-world.com](#); piktogram: [thenounproject](#)

- Fogyatékos személy: aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.
- Egyenlő eséllyel hozzáférhető a szolgáltatás, az épület, az információ akkor, ha igénybevétele – az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal – mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető.
- Akadálymentes az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük.

Az akadálymentesség egyik fontos eleme az **egyetemes tervezés**, amely a termékek, a környezet, a programok és szolgáltatások oly módon történő tervezése, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek adaptálás, vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés **hét alapelve**: (1) egyenlő használat a különböző képességű személyek számára, (2) rugalmasság a használat során, (3) egyszerű és intuitív; (4) érzékelhetően informál, (5) hibátűrő, (6) kevés fizikai erőfeszítést igényel, (7) megfelelő méret és hely a megközelítéshez és a használatához.

Az ENSZ turisztikai világszervezete, az **UNTWO** elkötelezetten támogatja az akadálymentes turizmust. Ennek jegyében a 2016. évi **Turizmus Világnapot** is ennek a témának szentelte. A szervezet számos ajánlást fogalmazott meg és kézikönyvet adott ki a kérdéssel kapcsolatban (**PPP és a jó gyakorlatokról**; az **információ** akadálymentesítéséről; a **legjobb gyakorlatokról**).

AKADÁLYMENTES TURIZMUS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Az Európai Unió 2010–2020-ra vonatkozó **fogyatékosügyi stratégiájának** első számú felépítési területe az akadálymentesítés. A Bizottság törekszik a sport, kulturális, szabadidős és turisztikai hozzáférhetőség javítására.

2010-ben a Bizottság az **Európa, a világ első számú turisztikai célpontja – az európai turizmus új politikai kerete** c. közleményében lezögezte, hogy *„figyelmet kell fordítani a növekvő számú korlátozott mozgásképességű utazók fogadására és különleges szükségleteiket be kell építeni az idegenforgalom kínálatába.”*

A Bizottság számára készített **tanulmány ajánlásaiban** a következőkre területekre hívta fel a figyelmet:

- a döntéshozók elkötelezettsége (törvényi szabályozás, oktatás és képzés támogatása);
- koordináció;
- hálózatszervezés;

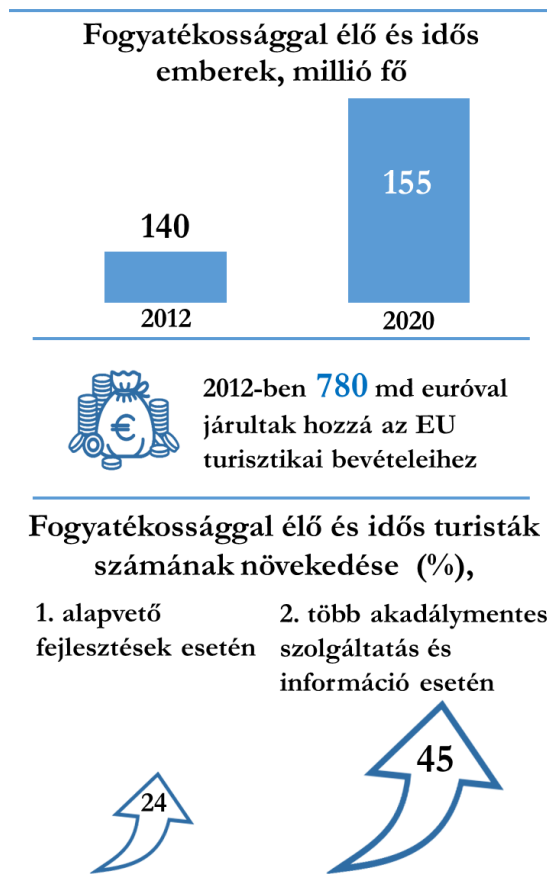
- stratégia tervezés;
- tudásmenedzsment és szakképzés;
- a források optimalizálása;
- kommunikáció és marketing.

Az Európai Parlament az európai turizmus előmozdításának új kihívásairól és elképzeléseiről szóló 2015. október 29-i **állásfoglalása** **hangsúlyozza**:

- a fenntartható, felelős és akadálymentes turizmus fejlesztésének jelentőségét;
- a „turizmus mindenkinek” elvét;
- hogy a turizmus teljes mértékű akadálymentesítése és megfizethetősége az ágazat fenntarthatóságának kulcseleme.

Javasolja, hogy a tagállamok fejlesszenek ki egy Európa-szerte egységes és átlátható **címkerendszert** az akadálymentes ajánlatokra, valamint az idegenforgalmi ágazatra vonatkozó

2. ábra: Akadálymentes turizmus az Európai Unióban 2012-2020

Forrás: *Infoszolg/ Enterprise & Industry Magazine*, 2014/2, piktogram: [thenounproject](#)

gazdasági támogatási programok keretében te-
gyék **támogatási kritériummá** az akadály-
mentesség megteremtését.

Jelenleg tárgyalás alatt van az Európa Parla-
ment és a Tanács a **termékekhez és szolgálta-
tásokhoz való hozzáférés követelményeire
vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és
közigazgatási rendelkezések közelítéséről**
szóló **javaslata**, amely az egyenlő hozzáférés
elvének biztosítását célozza.

A Bizottság egy külön online **adatbázist** is fej-
leszt, ahol a turizmusszolgáltatók ajánlhatják
szolgáltatásaikat fogyatékossgal élők szá-
mára (**Pantou**).

Számos **nemzetközi szer-
vezet** képviseli a
fogyatékossgal élők ér-
dekeit, illetve foglalkozik
a kérdéssel, pl. a **Euro-
pean Disability Forum**
(**EDF**), illetve a **Euro-
pean Network for Accessible Tourism**
(**ENAT**), az európai akadálymentes turizmus
legátfogóbb szervezete, amely számos európai
projektben vesz részt.

Európai akadálymentes városok díját az Euró-
pai Bizottság és az EDF közösen alapította a
fogyatékossgal élő és idős emberek számára
akadálymentes városok európai elismerése-
ként. 2016-ban a díjat Milánó nyerte el.

**AKADÁLYMENTES TURIZMUS
MAGYARORSZÁGON**

Az **1998. évi XXVI. törvény** alapján a fogyá-
tékossgal élő személynek joga van a szá-
mára akadálymentes, továbbá érzékelhető és
biztonságos épített környezetre. Lehetővé kell
tenni számukra a művelődési, kulturális, sport-
létesítmények látogatását, továbbá a közleke-
dési rendszereknek és eszközöknek biztonsá-
gos igénybevételét.

A 2015-ben elfogadott új **Országos Fogyaté-
kosságügyi Program (2015–2025.)** megállapí-
totta, hogy a szolgáltatók még nem ismerték fel

a fogyatékos emberek je-
lentette turisztikai lehetősé-
geket. Ezért fontos a meglévő turisztikai keres-
letfelmérések frissítése, il-
letve a turisztikai szakmán
belüli terjesztése, továbbá

a szolgáltatók és a személyzet képzése, érzéke-
nyítése. Hangsúlyozza az egyetemes tervezés
elvének érvényesítését. Cél a fogyatékos sze-
mélyeknek szóló turisztikai programcsomagok
működtetésének ösztönzése, amelyek a hozzá-
férhetőségét komplexen célozzák. Kiemeli a
hozzáférhető honlapok és akadálymentes
elektronikus szolgáltatások fejlesztését.

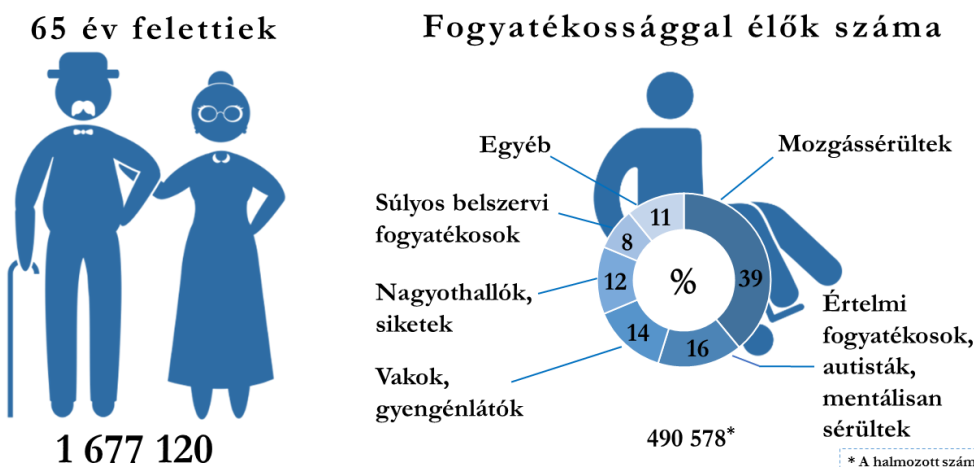
A vonatkozó pontok végrehajtásáért a nemzet-
gazdasági, illetve az emberi erőforrások mi-
nisztere a **felelős**, eh-
hez a forrásokat pe-
dig Turisztikai cél-
előirányzat, illetve

GINOP 1.3.5. azono-
sító jelű „Nemzeti tu-
risztikai marketing és
keresletösztönző
program” biztosít.

A **Magyar Turisztikai Ügynökség Zrt.**
(**MTÜ**) 2016-ban
szakmai segédletet is
kiadott az akadály-
mentes turizmus té-
makörében.

*Magyar startup cég fejlesztette ki a vi-
lág első, kerekesek számára
akadálymentes közlekedést biztosító
navigációs szoftvert (**Route4U**).*

3. ábra: 65 év felettek és fogyatékossgal élők száma Magyarországon, 2011

Forrás: Infoszolg/2011. évi népszámlálás. **Fogyatékossgal élők**. piktogram: **thenounproject**

Az MTÜ által koordinált **Turisztikai Innovációs Marketing Együtműködési Alapprogram (TIMEA)** kiemelten foglalkozik az orvosi, a szenior és az akadálymentes turizmus tekintetében az ország turisztikai kínálatának népszerűsítésével, illetve a vállalkozások piacra jutásának elősegítésével.

Magyarországon a **Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége** is készített komplex [akadálymentesítési ajánlást](#). Míg a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége 2016 augusztusában fogalmazta meg [javaslatait](#).

A fogyatékossgal élők legfontosabb hazai **érdekvédelmi és képviselői szervezetei:**

- [Autisták Országos Szövetsége](#);
- [Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége](#);
- [Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.](#);
- [Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége](#);
- [Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége](#);
- [Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége](#);
- [Siketvakok Országos Egyesülete](#).

Források:

- [1998. évi XXVI. törvény](#) a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- [1997. évi LXXVIII. törvény](#) az épített környezet alakításáról és védelméről
- [2007. évi XCII. törvény](#) a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről
- [15/2015. \(IV. 7.\) OGY határozat](#) az Országos Fogyatékossgügyi Programról (2015–2025.)
- [1653/2015. \(IX. 14.\) Korm. határozat](#) az Országos Fogyatékossgügyi Program végrehajtásának 2015–2018. évekre vonatkozó Intézkedési Tervéről
- [Európai fogyatékossgügyi stratégia 2010–2020](#): megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt, 2010.
- A Bizottság [Közleménye](#) az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai gazdasági és Szociális bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Európa, a világ első számú turisztikai célpontja – az európai turizmus új politikai kerete, 2010. június 30.
- Az Európai Parlament 2015. október 29-i [állásfoglalása](#) az európai turizmus előmozdításának új kihívásairól és elképzeléseiről
- [Javaslat](#). Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés követelményeire vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről
- [Accessible tourism](#) – European Commission
- [Study](#) "Mapping and Performance check of the supply of Accessible Tourism services in Europe, 2015.
- Economic impact and travel patterns of accessible tourism in Europe – [Final report](#), 2014.
- [Promoting accessible tourism for all](#) – UN Division for Social Policy and Development Disability
- Dr. Kelemen Ida: Fogyatékossgal élő személyek, [Infojegyzet, 2013/13](#).
- 2011. évi népszámlálás. 11. [Fogyatékossgal élők](#), Bp., 2014.
- Dimitrios Buhalis, Simon Darcy, Ivor Ambrose szerk. (2012): Best Practice in Accessible Tourism: Inclusion, Disability, Ageing Population and Tourism. Channel View Publications, Bristol/Bufalo/Toronto

Készítette: Csorba György
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486